

ประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหาร
เพื่อบรรเทาภัยพิบัติ*

EFFECTIVENESS OF POLICY IMPLEMENTATION: A CASE STUDY OF MILITARY
OPERATION FOR DISASTER MITIGATION

¹ปรัชญา ฮามไธสง Pratchaya Hamthaisong, ²กมลพร กัลยาณมิตร Kamolporn Kalyanamitra,
³สถิตย์ นิยมญาติ Satit Niyomyaht, ⁴ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช Tassanee Lakkanapichonchat
^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Bangkokthonburi University, Thailand
E-mail: hamthaisong27@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา การปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคประสิทธิผลของการนำนโยบายไป ปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารกระทรวงระดับนโยบาย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ นักวิชาการ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่นักป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย จำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นโยบาย ในทุกรัฐบาลที่ผ่านมาเป็นนโยบายเกี่ยวกับการช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาสาธารณภัยและฟื้นฟูเยียวยาประชาชนที่ได้ผลกระทบจากภัยพิบัติในทุกสถานการณ์และทุก รูปแบบมาโดยตลอด ซึ่งในนโยบายนั้นมีการกำหนดให้กองทัพให้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้การ สนับสนุนในด้านทรัพยากรทางทหาร 2) ชีตความสามารถทางทหารด้านบุคลากร องค์ความรู้ ยุทธโศปกรณ์ โดยกองทัพถือเป็นหน่วยงานที่มีขีดความสามารถในการเผชิญภัยคุกคามต่างๆ กล่าวคือ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถหลากหลายเพราะผ่านการฝึกฝนจนมีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะทาง 3) การบรรเทาภัย พิบัติ โดยกองทัพได้ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ให้ ความช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทยเสมอมา 4) การช่วยเหลือด้าน มนุษยธรรม โดยกองทัพได้ให้ความสำคัญในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมมาโดยตลอด ทั้งการช่วยเหลือ ภายในประเทศและในต่างประเทศ 5) การเป็นผู้เชื่อมประสาน ในการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ นั้น กองทัพได้เน้นการบูรณาการสนับสนุนและประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนมาโดยตลอด 6) ประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กรณีศึกษา การปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ ด้านการ เป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยกองทัพได้ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือ ประชาชนผู้ประสบภัยมาอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านการเป็นผู้ส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยกองทัพได้ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อชนิดต่างๆ เพื่อ (1) เตือนภัย (2) รายงานเหตุการณ์ (3) ให้คำแนะนำการ

ปฏิบัติต่างๆ 4) ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ ส่วนปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ (1) การบริหารจัดการ (2) บุคลากร (3) ยุทธวิธี (4) งบประมาณ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, การปฏิบัติการทางทหาร, การบรรเทาภัยพิบัติ

Abstract

The purpose of this research was 1) to study the effectiveness of policy implementation: case study of military for disaster relief; 2) to study problems, obstacles, and effectiveness of policy implementation: case study of military operations for disaster mitigation. It was a qualitative research study by in-depth interview. Key informants were ministry executives at policy level, senior management, middle management, academic level officer, president of the Subdistrict Administrative Organization totaling 18 disaster prevention and mitigation officers. The results of the research were as follows: 1) Policy in all governments, the past always had a policy on disaster mitigation and rehabilitation for people affected by disasters in all situations and in all forms. In that policy, the military had been designated as an agency responsible for providing support in the field of military resources. 2) Military competence in personnel, knowledge and equipment, the military was considered an organization capable of dealing with various threats, a wide variety of talents because they had been trained and had expertise and specializations. 3) disaster mitigation by the military in collaboration with the Department of Disaster Prevention and Mitigation, and other departments related to perform their duties to provide assistance to mitigate disasters that occurred in various areas in Thailand. 4) Humanitarian assistance by the military had placed great importance on humanitarian aid, both domestic assistance and abroad. 5) As a linker in various disaster mitigation actions, the military had focused on integrate, support and coordinate cooperation for the best interests of people. 6) Effectiveness of policy implementation: case study of military operations for disaster mitigation in the field of being a collaborator which the military had worked with various departments to alleviate the disaster and help the affected people continuous. 7) The promotion of public relations, the military conducted public relations through various media to (1) warn (2) report incidents (3) advise on various actions 4) educate and create understanding. 8) Problems and obstacles were (1) management (2) personnel (3) military equipment (4) budget.

Keywords: Effectiveness, Policy Implementation, Military Operation, Disaster Mitigation.

บทนำ

สภาวะของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ มีภัยพิบัติภัยที่เป็นภัยคุกคามหลายด้านที่ประเทศต้องเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ภัยคุกคามด้านความมั่นคงนอกประเทศที่มีกำลังทหารเป็นแนวหน้ามีแนวโน้มลดลง แต่ในขณะที่ภัยพิบัติด้านสาธารณสุขภัยมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสุขภัยที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หรือที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งในขณะเดียวกันการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมยังส่งผลให้เกิดภัยพิบัติที่มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆ มากมาย ถือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณสุขภัยในทุกด้านและทุกกรณี

รัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สำคัญหน่วยงานหนึ่งได้แก่ กองทัพ ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติการกิจในการช่วยเหลืออย่างเข้มแข็งในยามที่ประเทศเกิดภาวะวิกฤติจากภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการทั้งในด้านนโยบายและกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เหมาะสม ที่จะมารองรับเมื่อโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์ฉุกเฉินและภัยคุกคามที่อาจนำไปสู่ภาวะวิกฤติได้ทุกขณะ ดังนั้น กองทัพจึงพยายามหาทางป้องกัน แก้ไข และลดผลกระทบความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อประเทศและประชาชนของตนให้ดีที่สุด โดยเตรียมการและมีแผนการเตรียมพร้อมของชาติ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และภัยคุกคามดังกล่าวอย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมของชาติในการเผชิญกับภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติและของประชาชน

ในอดีตที่ผ่านมาบทบาทของทัพจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของทัพในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ความเด่นชัดในการกิจของการพัฒนาประเทศก็ดูจะมีความสำคัญรองลงไป ลักษณะของการที่กองทัพเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศนั้นก็มิได้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งให้ประเทศมีความพร้อมในการป้องกันการรุกรานของอริราชศัตรูเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากบทบาทในการพัฒนาของกองทัพก็ถือว่าเป็นอาวุธสำคัญอย่างหนึ่งที่จะให้ประเทศไทยอยู่รอดในช่วงทศวรรษที่ 60 และมีการเผชิญหน้ากันระหว่างแนวคิดแบบเสรีนิยม (Liberalization) กับแนวคิดแบบสังคมนิยม (Socialism) มาจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ 2 กระแส ด้วยกัน คือ แนวคิดทฤษฎีกระแสหลัก (Main System Theory) และแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบสังคมนิยมที่เป็นกระแสรอง ซึ่งทั้งสองกระแสได้ส่งผลทำให้กองทัพต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยที่กองทัพในค่ายสังคมนิยมนั้น กองทัพและประชาชนมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่จะต้องเอื้ออำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในส่วน of ประเทศไทยนั้นได้ใช้แนวคิดของการพัฒนาประเทศแบบกระแสหลักโดยเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบของทุนนิยม (Capitalism) ซึ่งประเทศไทยได้รับการสนับสนุนทั้งรูปแบบและเงินทุนจากประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาในช่วงแรกได้เข้ามาช่วยเหลือประเทศไทยจัดทำแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารโลก (World Bank) เป็นแหล่งเงินทุนใหญ่ที่ให้การสนับสนุนประเทศไทย นอกจากนั้น สิ่งประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกามีความมุ่งจะให้ไทยเป็นแนวต้านกระแสของสังคมนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองทัพจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาค่อนข้างมากในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา ซึ่งนักรัฐศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าวชี้ว่า กองทัพนั้นเป็นตัวแทนของความก้าวหน้าของสังคมตะวันตกในประเทศกำลังพัฒนา โดยที่กองทัพถือว่าเป็นผู้รับเอาวิทยาการและเทคโนโลยีทันสมัยของสังคมตะวันตกมาสู่สังคมของประเทศกำลังพัฒนา ตามแนวคิดของนักรัฐศาสตร์ในสำนักการพัฒนาและการสร้างความเป็นสมัยใหม่

(Development and Modernization School) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า กองทัพจะมีบทบาทของการเป็นตัวแทนแห่งความเปลี่ยนแปลง (Change agent) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือกองทัพคือกองจักรสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ (Modernization) แบบตะวันตก (Westernization) นอกจากนี้ ในด้านการเมืองหรือสงครามอุดมการณ์ มีการมองมิติในการทำสงครามที่มองถึงจิตใจให้มากขึ้น ในช่วง พ.ศ. 2508-2526 มีการต่อสู้กันทางความคิดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการต่อสู้กันในลักษณะที่ถือว่าเป็นการป้องกันการก่อความไม่สงบ (counter insurgency) มีหลักการในการต่อสู้ 3 กำหนดการหลัก คือ 1) การปราบปรามกำลังติดอาวุธ 2) การพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร 3) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการช่วยเหลือประชาชน นอกจากนี้ยังกำหนดการเสริมอีก 2 ประการก็คือ มาตรการในการข่าว และการปฏิบัติการจิตวิทยา ที่มาของกำหนดการดังกล่าวประกอบด้วยยุทธศาสตร์ของการป้องกันภายในและการพัฒนาภายในผสมผสานกันไป โดยมาตรการในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการช่วยเหลือประชาชนเป็นงานหลักของกองทัพจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง ตามแนวชายแดนพื้นที่ที่มีความสำคัญๆ ในท้องถิ่นห่างไกล และพื้นที่ที่มีปัญหาด้านชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

สำหรับกระทรวงกลาโหม โดยกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ถูกกำหนดให้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557 และแผนการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2550 ดังนั้นภารกิจด้านกิจการพลเรือน จึงเป็นภารกิจอีกด้านหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นภารกิจหลักของ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เนื่องจากการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบสาธารณภัยนั้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาตั้งแต่สถานการณ์ปกติ จนเกิดสาธารณภัย และเมื่อสถานการณ์สงบลง โดยแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมทั้งในด้านกำลังพล วัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย มีการวางแผนฝึกซ้อมเพื่อให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติได้ทันที การสำรวจพื้นที่เสี่ยงเพื่อจัดทำบัญชีพื้นที่เป้าหมายและแผนการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น มุ่งให้ความช่วยเหลือเพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและทางราชการเป็นหลัก และพยายามยุติภัยที่เกิดขึ้นโดยเร็วที่สุด ขั้นตอนสุดท้ายคือ การเข้าพื้นที่พายุบรรเทาให้ความช่วยเหลือในขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัย และพยายามฟื้นฟูสภาพความเสียหายให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติให้ได้โดยเร็วที่สุด

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ เพื่อให้ทราบว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติในเรื่องนี้ได้ผลอย่างไร และเพื่อนำข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติในอนาคตให้เพิ่มประสิทธิผลมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อ
บรรเทาภัยพิบัติ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ที่ได้คัดเลือกไว้และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่ได้จากเอกสารประเภทต่างๆ และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง
(purposive random sampling) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่ศึกษา จำนวน 18 คน ประกอบด้วย
ได้แก่ ผู้บริหารกระทรวงระดับนโยบาย ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ
นักวิชาการ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่นักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในรูปแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (structured
interview) ที่ได้ทำมาจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมในการศึกษาครั้งนี้

4. การสร้างเครื่องมือวิจัย

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ
แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ด้วยตนเองโดยการ
ติดต่อนัดหมายขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้ทำการคัดเลือกแบบเจาะจงไว้แล้ว

6. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยให้ความสำคัญมากในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลเนื่องจากเป็นเครื่องมือของการวิจัยที่ต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างใกล้ชิด กระบวนการวิจัย
มีทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกเข้าไปในเรื่องส่วนตัว ความรู้สึกนึกคิด และการสังเกตซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดความ
ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยจึงต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการเก็บรักษา
ความลับ ความปลอดภัย ผู้วิจัยจึงทำการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง อธิบายวัตถุประสงค์ รวมทั้งขั้นตอน และรายละเอียดในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และขออนุญาตจดบันทึกแบบไว้ เพื่อความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล

2. อธิบายให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยหรือไม่ก็ได้และถ้าหาก
ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด

3. เมื่อผู้ให้ข้อมูลสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูล

4. ตลอดการวิจัยผู้ให้ข้อมูลสามารถซักถามข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้ได้

5. ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะปกปิดข้อมูลที่ไม่ต้องการเปิดเผย

6. ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลตลอดจนสามารถตรวจสอบข้อมูล ของตัวเองได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย

7. ในการนำเสนอข้อมูล และเขียนรายงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อความและลำดับหมายเลขของผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลโดยไม่เปิดเผยชื่อและนำเสนอในภาพรวมโดยไม่เฉพาะเจาะจงชื่อผู้ให้ข้อมูล

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสร้างข้อสรุปในการการวิจัย เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การลดทอนข้อมูล การแสดงข้อมูล และการสร้างข้อสรุป (Miles and Huberman, 1987) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปและการจดบันทึก มาอ่านหลายๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้ และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ การตีความ ซึ่งใช้การแยกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) โดยการดึงข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องจากประเด็นการสัมภาษณ์

2. การแสดงข้อมูล (Data Display) หลังจากลดทอนข้อมูลตามประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้แสดงข้อมูลในลักษณะเชิงพรรณนา โดยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การสร้างข้อสรุป (Conclusion) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยกำหนดรหัสข้อมูล (Code) กำกับทุกข้อความหรือทุกประโยค แล้วจึงตั้งชื่อคำสำคัญ ซึ่งจะจัดเป็นทั้งกลุ่มประเด็นหลัก (Themes) และ กลุ่มคำหลัก (Sub-theme) ที่อยู่ภายใต้ความหมายของกลุ่มใหญ่ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งเป็นการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) จากข้อสรุปย่อยไปหาข้อสรุปใหญ่ ซึ่งแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรและผล

8. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) ในด้านข้อมูลที่ได้จากแหล่งบุคคลเป็นหลักฐานทั้งตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล(methodological triangulation) คือ การศึกษาเอกสารการสังเกต และการสัมภาษณ์

9. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพโดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาสรุป (Descriptive Research) ข้อมูลในภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ

1.1 ด้านนโยบาย ในทุกรัฐบาลที่ผ่านมามีนโยบายเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาสาธารณภัยและฟื้นฟูเยียวยาประชาชนที่ได้ผลกระทบจากภัยพิบัติในทุกสถานการณ์และทุกรูปแบบมาโดยตลอด ซึ่งในนโยบายนั้นมีการกำหนดให้กองทัพให้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรทางทหาร ได้แก่ การจัดกำลังพล อุปกรณ์เครื่องมือ และยุทธโศปกรณ์ ฯลฯ ในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการให้การ

สนับสนุนร่วมกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในเรื่องที่กองทัพมีขีดความสามารถเพื่อเข้าช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย ในส่วนของนโยบายของกองทัพเองนั้นการกำหนดนโยบายจะมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์แห่งชาติ และมีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ในปัจจุบัน โดยเน้นนโยบายเชิงรุก คือเน้นการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ รวมถึงการลงมือปฏิบัติ และการฟื้นฟูและบูรณะหลังจากเกิดภัย

1.2 ด้านขีดความสามารถทางทหารด้านบุคลากร องค์ความรู้ ยุทธโศปกรณ์ โดยกองทัพถือเป็นหน่วยงานที่มีขีดความสามารถในการเผชิญภัยคุกคามต่างๆ กล่าวคือ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถหลากหลายเพราะผ่านการฝึกฝนจนมีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีเทคนิคพิเศษในการปฏิบัติงาน มีระบบการควบคุมบังคับบัญชาที่เป็นเอกภาพ ปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และมีความอดทนสูง มีอุปกรณ์ และยุทธโศปกรณ์ต่างๆ ที่เฉพาะในด้านปฏิบัติการกิจ เช่น รถยนต์บรรทุกทุก เรือ ท้องแบน รถครวี่สนาม เครื่องสูบน้ำ เบาะลม รถกู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว รถประปาสนาม รถตรวจการณ์ ฯลฯ ทั้งยังมีกำลังพลจำนวนมาก และกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศไทย จึงทำให้กองทัพสามารถจัดกำลังพลเข้าช่วยเหลือและดูแลประชาชนในแต่ละพื้นที่ภัยพิบัติได้เป็นอย่างดี ต่อเนื่อง และทั่วถึง รวมถึงมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตลอดเวลาซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กองทัพสามารถทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จนทำให้กองทัพได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมาโดยตลอด

1.3 ด้านการบรรเทาภัยพิบัติ (Disaster Relief) โดยกองทัพได้ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทยเสมอมา ได้แก่ ในช่วงหน้าฝน ก็จะเข้าไปช่วยเหลืออพยพประชาชน ช่วยประชาชนขนย้ายสิ่งของขึ้นที่สูง จัดรถอำนวยความสะดวกในการเดินทาง การแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค ช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับทรัพย์สินและประชาชน ในด้านการฟื้นฟู ช่วยทำความสะอาดบ้านเรือน ช่วยขนย้ายสิ่งของกลับเข้าที่พัก ช่วยเหลือซ่อมแซมถนน สาธารณูปโภคต่างๆ ช่วยระบายน้ำที่ท่วมขัง ดูแลในเรื่องของสุขภาพอนามัยและสุขภาพจิตใจ ในช่วงหน้าแล้งก็ดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำ นำน้ำไปแจกจ่ายให้ประชาชนใช้ในการอุปโภคและบริโภค ช่วงหน้าหนาวก็นำผ้าห่ม และเครื่องกันหนาวไปมอบให้กับประชาชนที่ประสบภัยหนาว นอกจากนี้ก็ยังช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องไฟป่าและหมอกควันไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชน

1.4 ด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance) โดยกองทัพได้ให้ความสำคัญในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมมาโดยตลอด ทั้งการช่วยเหลือภายในประเทศ และในต่างประเทศ ซึ่งภายในประเทศ ได้แก่ การส่งกำลังทหารและเฮลิคอปเตอร์ไปช่วยเหลือปฏิบัติการค้นหาทางอากาศเพื่อค้นหาผู้สูญหายและผู้รอดชีวิตจากเหตุเรือเฟอร์รี่ล่มที่เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี ส่งชุดปฏิบัติการทางน้ำเข้าช่วยค้นหานักท่องเที่ยวที่ประสบอุบัติเหตุทางน้ำที่แคมป์ช้างวังโพธิ์ อำเภอยะโฮรี การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายผู้ป่วยฉุกเฉินทางอากาศของโรงพยาบาลแม่สะเรียง การดำเนินการพันลำและพันฆ่าเชื้อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในพื้นที่ต่างๆ นำรถครวี่สนามออกปรุงอาหารแจกจ่ายให้กับประชาชน รวมถึงนำถุงยังชีพพระราชทานไปมอบให้กับประชาชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ส่วนการช่วยเหลือในต่างประเทศ ได้แก่ กรณีแผ่นดินไหวที่เมืองบัส์ม ประเทศอิหร่าน เมื่อปี พ.ศ. 2546 กรณีพายุไซโคลนนาเกีย ที่ประเทศพม่า ปี พ.ศ. 2551 กรณีแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิที่ญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 2554 กรณีพายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยน

ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ปี พ.ศ. 2556 กรณีแผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาล ปี พ.ศ. 2558 และกรณีเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ในประเทศพม่า ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น

1.5 ด้านการเป็นผู้เชื่อมประสาน ในการดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ นั้น กองทัพได้เน้นการบูรณาการสนับสนุนและประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนมาโดยตลอด โดยมีการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ การให้ความช่วยเหลือ การฟื้นฟูบูรณะต่างๆ ซึ่งการดำเนินการประสานงานนี้ จะส่งผลให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยให้แก่ประชาชนของกองทัพนั้นเป็นไปอย่างทั่วถึงทันเวลา รวมทั้งลดการเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและล่าช้าในการปฏิบัติงานได้ในการประสานความร่วมมือกันก็เป็นไปในทั้งรูปแบบของการบูรณาการทรัพยากรทางการจัดการทั้งหมดที่มีร่วมกัน การพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกันการให้ข้อเสนอแนะแก่กัน เป็นต้น

1.6 ด้านประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กรณีศึกษา การปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ ด้านการเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยกองทัพได้ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สถานการณ์การเกิดอุทกภัยกองทัพได้ส่งกำลังพล ยานพาหนะ และยุทโธปกรณ์ไปร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ชนย้ายสิ่งของ ระบายน้ำท่วมขัง แจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค จัดรถครัวสนาม ทำอาหาร จัดชุดแพทย์เคลื่อนที่ตรวจสุขภาพ และช่วยเหลือทำความสะอาดล้างดินโคลน รวมถึงซ่อมแซมบ้านเรือนให้กับประชาชน สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ ทางกองทัพได้ส่งยุทโธปกรณ์และกำลังพล ไปปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันจนสถานการณ์คลี่คลาย สถานการณ์ปัญหามลพิษอากาศและผลกระทบต่อสุขภาพ (PM2.5) กองทัพก็ได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งนอกจากปฏิบัติการช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว กองทัพยังได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ จัดประชุม ชักซ้อม และฝึกซ้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติด้วย

1.7 ด้านการเป็นผู้ส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยกองทัพได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อชนิดต่างๆ เพื่อ 1) เตือนภัย ได้แก่ การใช้สถานีโทรทัศน์และเคเบิลทีวีท้องถิ่น สื่อวิทยุกระจายเสียงประจำท้องถิ่น เครือข่ายวิทยุสมัครเล่น การใช้เสียงตามสาย หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน หรือแม้แต่ผู้นำท้องถิ่น ประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงระมัดระวังอันตรายจากภัยพิบัติต่างๆ 2) รายงานเหตุการณ์ ได้แก่ การรายงานสถานการณ์น้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก น้ำล้นตลิ่ง ฯลฯ เป็นต้น 3) ให้คำแนะนำการปฏิบัติต่างๆ ได้แก่ การจัดชุดแพทย์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคภัยต่างๆ ที่มา 4) ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจจากภัยพิบัติ การแนะนำการปฏิบัติตัวของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เกิดภัยพิบัติ ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ฟื้นฟู และการเยียวยาแก่ประชาชน การรณรงค์สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินมาตรการต่างๆ การสร้างการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกองทัพกับภาคส่วนต่างๆ

2. ปัญหาอุปสรรคประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ปัญหาในเรื่องของความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและบุคลากรในกองทัพเอง ปัญหาด้านโครงสร้างของระบบ นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งล้าสมัย ขาดความชัดเจน และไม่มีควมยืดหยุ่น ปัญหาด้านการประสานงานและสื่อสารกับภาคส่วนรุก

2.2 ด้านบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาแผนงานยังเน้นในการทำงานเชิงรับมากกว่าการทำงานเชิงรุก ได้แก่ ปัญหาบุคลากรขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้เครื่องมือ ปัญหาบุคลากรขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

2.3 ด้านยุทธโธปกรณ์ การขาดแคลนเครื่องมือที่ทันสมัย และเครื่องมือเฉพาะในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านงบประมาณ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหาในเรื่องของความซับซ้อน ขาดความยืดหยุ่นในเรื่องของกฎระเบียบในการเบิกจ่าย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ

1.1 ด้านนโยบาย ภาครัฐมีการกำหนดให้กองทัพให้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรทางทหาร ได้แก่ การจัดกำลังพล อุปกรณ์เครื่องมือ และยุทธโธปกรณ์ ฯลฯ ตลอดจนการให้การสนับสนุนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในยามเกิดภาวะฉุกเฉิน ในส่วนของนโยบายของกองทัพจะมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์แห่งชาติ และมีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ในปัจจุบัน โดยเน้นนโยบายเชิงรุก คือ การเตรียมความพร้อมในการรับมือ การลงมือปฏิบัติ และการฟื้นฟูและบูรณะหลังจากเกิดภัยพิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของปิยะนุช ปิ๋ว (2560) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้าง การดำเนินงาน ศักยภาพ และโอกาส (Strengths & Opportunities) ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการกิจสนับสนุนงานความมั่นคง รวมถึงศึกษา จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค (Weaknesses and Threats) ในการดำเนินงาน ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการกิจการสนับสนุนงานความมั่นคง รวมถึงศึกษาแนวทางและบทบาทการดำเนินการของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่เหมาะสมในการสนับสนุนงานความมั่นคง สำหรับขอบเขตของการวิจัย มุ่งเน้นการปฏิบัติงานและการดำเนินการของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ทั้ง กองบัญชาการ สำนักงานทหารพัฒนา สำนักงานสนับสนุน หน่วยพัฒนาการ พิเศษ และ ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย นทพ. รวมถึง สนภ.1-5 ทั้งหมด ในภาพรวม ห้วงปี 2560 ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้าง นทพ. และการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีความเหมาะสม ส่งผลทำให้หน่วย บัญชาการทหารพัฒนาเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการสนับสนุน งานความมั่นคงของกองทัพไทย ในด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคงและเตรียมความพร้อมของทรัพยากรบุคคล ชุมชน พื้นที่ เพื่อป้องกันภัยคุกคามทุกระดับและประชาชน เพื่อให้มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อกองทัพไทย โดยมีพันธกิจที่สำคัญ คือ 1) เติบโตฐานสถาบันพระมหากษัตริย์และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) สนับสนุนภารกิจของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ การช่วยเหลือประชาชน การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านภัยธรรมชาติและภัยพิบัติ และ 3) สนับสนุนภารกิจของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วนของชาติ ตลอดจนปฏิบัติการกิจอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย สำหรับ

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ มิติภายนอกในระดับหน่วย คือ การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธา ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือ ประชาชนยังคงต้องดำเนินการต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ทุรกันดาร ส่วนมิติภายใน คือ การพัฒนาขีดความสามารถกำลังพล มุ่งเน้นการพัฒนากำลัง พลให้มี ความรู้ในทุกด้าน สามารถรับมือกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับ โครงสร้างการจัดองค์กร เพื่อ ตอบสนองงานการพัฒนาเพื่อความมั่นคง และการช่วย เหลือประชาชนจะทำให้หน่วยสามารถดำเนินการได้ใน ทุกรูปแบบ สามารถเผชิญต่อ เหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านขีดความสามารถทางทหารด้านบุคลากร องค์ความรู้ ยุทธโศภกรณ์ โดยบุคลากรที่มีความรู้ มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการปฏิบัติงาน มีระบบการควบคุมบังคับบัญชาที่เป็น เอกภาพ ปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด และมีความอดทนสูง มีอุปกรณ์ และยุทธโศภกรณ์ต่างๆ ที่เฉพาะทาง ทั้งยังมีกำลังพลจำนวนมากและกระจายตัวอยู่ทั่วทุกแห่งในประเทศไทย ทำให้สามารถเข้าช่วยเหลือและดูแล ประชาชนในแต่ละพื้นที่ภัยพิบัติได้เป็นอย่างดีทันทั่วทั้ง และทั่วถึง มีความพร้อมในการปฏิบัติงานตลอดเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของศิลปานันต์ ลำกล (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของกองทัพไทยในการจัดการภัย พิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย: บทสำรวจปัญหาและแนวคิดในการแก้ไข เรื่องบทบาทของกองทัพไทยใน การจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย กล่าวถึงการนำเสนอบทสำรวจปัญหาและแนวคิดในการแก้ไข ในลักษณะการนำเสนอแนวคิดและแนวทางในการแสวงหาปัญหาของการวิจัยและแนวทางในการออกแบบการ วิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งการแสวงหาแนวคิดเชิงนโยบายในการสร้างบทบาทของทหารในการจัดการภัยพิบัติทาง ธรรมชาติ ที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพและขีดความสามารถที่ทหารมีอยู่ กองทัพเป็นหน่วยงานที่มี ความสามารถในการเผชิญภัยคุกคามความมั่นคงในทุกรูปแบบ และสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีเอกภาพ เพราะมีบุคลากรและเครื่องมือที่มีลักษณะเฉพาะตามความถนัดและความชำนาญของแต่ละภารกิจ ในการ บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติ กองทัพจะประสบความสำเร็จในบทบาทที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างสูง และได้รับการยอมรับจากสังคมโดยรวมในแง่ของความเร็วและมีประสิทธิภาพก็ตาม แต่จากข้อจำกัดทาง กฎหมาย ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานทำให้กองทัพยังไม่สามารถใช้ศักยภาพที่แท้จริงอย่างเต็มที่ ทำให้ บทบาทในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ภัยพิบัติอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ ยังต้องมีการปรับปรุงและ พัฒนาให้กองทัพสามารถใช้ทรัพยากรที่กระจายอยู่ในทุกเหล่าทัพให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและเป็น ประเด็นสำคัญในการกำหนดปัญหาและออกแบบการวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบต่อไป

1.3 ด้านการบรรเทาภัยพิบัติ (Disaster Relief) โดยกองทัพได้ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ได้แก่ ในช่วงหน้าฝน ก็จะเข้าไปช่วยเหลืออพยพประชาชน ช่วยขนย้ายสิ่งของ จัดรถอำนวยการความสะดวก การแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค ดูแลความปลอดภัย ในด้านการฟื้นฟู ช่วยทำความสะอาด ช่วยเหลือซ่อมแซม ช่วยระบายน้ำที่ท่วมขัง ดูแลใน เรื่องของสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจ ในช่วงหน้าแล้งก็ดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำ นำน้ำไปแจกจ่ายให้ ประชาชน ช่วงหน้าหนาวก็นำผ้าห่ม และเครื่องกันหนาวไปมอบให้กับประชาชนที่ประสบภัยหนาว ช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาระบาดของไฟป่าและหมอกควัน สอดคล้องกับการศึกษาของ เสกสิทธิ์ ธรรมนารถ (2563) ได้ ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงและอธิบาย บทบาทของกองทัพในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำพร้อมทั้งเสนอแนวทางบูรณาการการใช้กำลังและ เครื่องมือของกองทัพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สรุปผลการวิจัยได้ว่า การบริหารจัดการทรัพยากร น้ำนั้นมีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา

และสิ่งแวดล้อม มีกองทัพบกเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติที่สำคัญให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก เนื่องจากมีความพร้อมของกำลังพลและเครื่องมือ สามารถให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำทั้งงานการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำงานการช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติ จากน้ำเป็นการเพิ่มเติมกำลังอำนาจทางด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ เมื่อได้รับการสั่งการจากหน่วยเหนือหรือเมื่อได้รับการประสานขอรับการสนับสนุนความร่วมมือจากส่วนราชการและหน่วยงานอื่นๆ แต่ถ้าพิจารณาในด้านการบริหารจัดการน้ำเพื่อความมั่นคงนั้น กองทัพบกเป็นหน่วยของกระทรวงกลาโหมที่มีหน้าที่รักษาความมั่นคง โดยส่วนหนึ่งคือปฏิบัติงานพัฒนาประเทศจึงอาจจะสามารถกำหนดแผนการปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคงไว้ในแผนงานประจำปีได้เช่นเดียวกัน โดยการนำเสนอโครงการต้องผ่านการประสานการจัดทำแผนกับส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัติบริหารทรัพยากรน้ำพุทธศักราช 2561 สำหรับด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน จากประสบการณ์ทำงานของหน่วยงานในกองทัพบกที่ผ่านมาจึงมีรูปแบบขั้นตอนในการจัดกำลัง และเครื่องมือเข้าปฏิบัติงานตามสถานการณ์และตามปริมาณงานที่ได้รับ แต่ถ้าจะให้เกิดประสิทธิภาพที่มากขึ้นจะต้องมีการออกแบบการจัดหน่วยเตรียมพร้อมทุกสถานการณ์ มีการฝึกฝนการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เตรียมกำลังและเครื่องมือให้มีความพร้อมในทุกช่วงเวลา ซึ่งหากมีการจัดทำเป็นเอกสาร ตำรา คู่มือ หรือแนวทางการปฏิบัติของกองทัพบก ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจะเป็นการเสริมความสมบูรณ์ในการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพร้อมรับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

1.4 ด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance) การช่วยเหลือภายในประเทศ ได้แก่ การส่งกำลังทหารและเฮลิคอปเตอร์ไปช่วยเหลือปฏิบัติการค้นหาทางอากาศเพื่อค้นหาผู้สูญหายและผู้รอดชีวิตจากเหตุเรือล่ม และประสบอุบัติเหตุทางน้ำ การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายผู้ป่วยฉุกเฉินทางอากาศของโรงพยาบาล การดำเนินการพ่นล้างและพ่นฆ่าเชื้อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในพื้นที่ต่างๆ การนำรถครัวสนามออกปรุงอาหารแจกจ่ายให้กับประชาชน การนำถุงยังชีพพระราชทานไปมอบให้กับประชาชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ส่วนการช่วยเหลือในต่างประเทศ ได้แก่ กรณีแผ่นดินไหว พายุไซโคลน เกิดคลื่นสึนามิ พายุไต้ฝุ่น เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของสฤเดช เคารพครู (2558) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติการสื่อสารร่วมในการกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลในการเตรียมความพร้อมของกองทัพไทยในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นเฉพาะด้านการปฏิบัติการสื่อสารร่วมในการกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยในภูมิภาคอาเซียน เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในปลายปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศจะต้องปฏิบัติตามแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายใต้กรอบความร่วมมือของการจัดตั้ง 3 เสาหลัก ทำให้กองทัพไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงของรัฐ จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการต่อภัยพิบัติต่างๆ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในกรอบของอาเซียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติการสื่อสารร่วมในระดับนโยบาย รวมทั้งใช้ข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า กองทัพไทยควรดำเนินนโยบายการบริหารในเชิงรุกมากขึ้นในการกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยในกรอบความร่วมมืออาเซียน รวมทั้งการปฏิรูปโครงสร้าง หรือองค์กร เพื่อแก้ไขตามบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการปรับปรุงยุทธวิธีกรรม ด้านการสื่อสาร หลักนิยม ระเบียบปฏิบัติ ประจักษ์ปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้

ต้องกำหนดความชัดเจนและทิศทางของการดำเนินงานเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดนโยบายการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลด้านทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร รวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสื่อสารร่วมการเชื่อมโยงข้อมูล

1.5 ด้านการเป็นผู้เชื่อมประสาน โดยกองทัพได้เน้นการบูรณาการสนับสนุนและประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชนในการติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ เพื่อลดการเกิดปัญหาความเข้าใจและล่าช้าในการปฏิบัติงาน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกันการให้ข้อเสนอแนะแก่กัน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของธวัชชัย ชวนสมบูรณ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยศึกษาข้อมูลขั้นตอนการเตรียมการและการปฏิบัติ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันการเตรียมความพร้อมการระงับและบรรเทา รวมทั้งการฟื้นฟูบูรณะให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในทุกสถานการณ์ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการและการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหาร มีการเตรียมการและมีระบบการบริหารจัดการร่วมกันที่ดี ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและจัดแบ่งบทบาททางด้านการเตรียมการและการดำเนินการของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ดังนี้ 1) การจัดองค์กรในการบรรเทาสาธารณภัยจะต้องจัดองค์กรให้มีความต่อเนื่องในการดำเนินงานครบทุกระดับคือ ระดับนโยบายระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติกา ซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งต้องมีการประสานกับฝ่ายพลเรือนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาจะต้องบริหารจัดการภัยพิบัติในเชิงรุกจึงจะสามารถลดความสูญเสียและลดผลกระทบจากภัยพิบัติได้อย่างมาก 3) การเสนอนโยบายและแผนด้านการบรรเทาสาธารณภัยต้องมีความชัดเจนในเรื่องกำลังพลเครื่องมือเครื่องใช้การสนับสนุนงบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ และระบบการติดต่อสื่อสาร เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน 4) การอำนาจการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาต้องดำเนินงานภายใต้การอำนาจการของส่วนราชการพลเรือนตามที่กฎหมายกำหนดจากปัจจัยหลากหลายประการดังกล่าว ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางของปัจจัยในการแก้ปัญหาคือ ปัจจัยด้านกำลังพล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงปัจจัยด้านยุทธโศภกรณ์ และปัจจัยด้านงบประมาณที่จะทำให้การปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

1.6 ด้านประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ ด้านการเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยการจัดส่งกำลังพล ยานพาหนะ และยุทธโศภกรณ์ไปร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ ได้แก่ การขนย้ายสิ่งของระบายน้ำท่วมขัง แจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค จัดรถครัวสนามทำอาหาร จัดชุดแพทย์เคลื่อนที่ตรวจสอบสุขภาพ การซ่อมแซมบ้านเรือน การดำเนินการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว กองทัพยังได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ จัดประชุม ชักซ้อม และฝึกซ้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

พื้ติด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของเสกสิทธิ์ ธรรมนารถ (2563) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคง และอธิบายบทบาทของกองทัพบกในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำพร้อมทั้งเสนอแนวทางบูรณาการการใช้กำลังและเครื่องมือของกองทัพบกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สรุปผลการวิจัยได้ว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำนั้นมึผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและสิ่งแวดล้อม มีกองทัพบกเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติที่สำคัญให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก เนื่องจากมีความพร้อมของ กำลังพล และเครื่องมือ สามารถให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งงานการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำงานการช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติจากน้ำเป็นการเพิ่มเติมกำลังอำนาจทางด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ เมื่อได้รับการสั่งการจากหน่วยเหนือหรือเมื่อได้รับการประสานขอรับการสนับสนุนความร่วมมือจากส่วนราชการและหน่วยงานอื่นๆ แต่ถ้าพิจารณาในด้านการบริหารจัดการ น้ำเพื่อความมั่นคงนั้น กองทัพบกเป็นหน่วยของกระทรวงกลาโหมที่มีหน้าที่รักษาความมั่นคง โดยส่วนหนึ่งคือการปฏิบัติงานพัฒนาประเทศจึงอาจจะสามารถกำหนดแผนการปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความมั่นคงไว้ในแผนงานประจำปีได้เช่นเดียวกัน โดยการนำเสนอโครงการต้องผ่านการประสานการจัดทำแผนกับส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตาม พระราชบัญญัติบริหารทรัพยากรน้ำ พุทธศักราช 2561 สำหรับด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน จากประสบการณ์ทำงานของหน่วยงานใน กองทัพบกที่ผ่านมาจึงมีรูปแบบขั้นตอนในการจัดกำลัง และเครื่องมือเข้าปฏิบัติงานตามสถานการณ์และตาม ปริมาณงานที่ได้รับ แต่ถ้าจะให้เกิดประสิทธิภาพที่มากขึ้นจะต้องมีการออกแบบการจัดหน่วยเตรียมพร้อมทุก สถานการณ์ มีการฝึกฝนการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เตรียมกำลังและเครื่องมือให้มีความพร้อมในทุก ช่วงเวลา ซึ่งหากมีการจัดทำเป็นเอกสาร ตำรา คู่มือ หรือแนวทางการปฏิบัติของกองทัพบกในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำจะเป็นการเสริมความสมบูรณ์ในการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและพร้อมรับ สถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

1.7 ด้านการเป็นผู้ส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในด้านการเตือนภัย ได้แก่ การใช้ สถานีโทรทัศน์ และเคเบิลทีวีท้องถิ่น สื่อวิทยุกระจายเสียงประจำท้องถิ่น เครือข่ายวิทยุสมัครเล่น การใช้เสียง ตามสายหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน หรือแม้แต่ผู้นำท้องถิ่น ประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยง ระวังอันตรายจากภัยพิบัติต่างๆ ด้านการรายงานเหตุการณ์ ได้แก่ การรายงานสถานการณ์น้ำท่วม ฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก น้ำล้นตลิ่ง ฯลฯ เป็นต้น ด้านให้คำแนะนำการปฏิบัติต่างๆ ตลอดจนการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ฟื้นฟู และการเยียวยาแก่ประชาชน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรเดช เคารพครู (2558) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติการสื่อสารร่วมในภารกิจ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและ บรรเทาสาธารณภัยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลในการเตรียม ความพร้อมของกองทัพไทยในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นเฉพาะด้านการ ปฏิบัติการสื่อสารร่วมในภารกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาสาธารณภัยในภูมิภาคอาเซียน เพื่อ ตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในปลายปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิก อาเซียนทั้ง 10 ประเทศจะต้องปฏิบัติตามแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายใต้กรอบความร่วมมือของการ จัดตั้ง 3 เสาหลัก ทำให้กองทัพไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงของรัฐจะต้องมีบทบาทสำคัญในการ ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการต่อภัยพิบัติต่างๆ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในกรอบ ของอาเซียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติการสื่อสารร่วมในระดับนโยบาย รวมทั้ง

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า กองทัพอากาศควรดำเนินนโยบายการบริหารในเชิงรุกมากขึ้นในการกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ในกรอบความร่วมมืออาเซียน รวมทั้งการปฏิรูปโครงสร้าง หรือองค์กร เพื่อแก้ไขตามบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการปรับปรุงยุทธศาสตร์ ด้านการสื่อสาร หลักนิยม ระเบียบปฏิบัติ ประจักษ์โกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องกำหนดความชัดเจนและทิศทางของการดำเนินงานเพื่อให้เหมาะสมกับบริบท ที่เปลี่ยนแปลงไปและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดนโยบายการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพล ด้านทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร รวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสื่อสารร่วมการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อเพื่อการทำงานร่วมกันกับมิตรประเทศให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ในเรื่องของความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างของระบบ นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งล้าสมัย ขาดความชัดเจน ไม้มีความยืดหยุ่น ส่วนบุคลากร ขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ การขาดแคลนเครื่องมือที่ทันสมัย และเครื่องมือเฉพาะในการปฏิบัติงาน ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ความซับซ้อนในการเบิกจ่าย สอดคล้องกับการศึกษาของศิลปานันต์ ลำภูล (2558) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของกองทัพอากาศในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย: บทสำรวจปัญหาและแนวคิดในการแก้ไข เรื่องบทบาทของกองทัพอากาศในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย กล่าวถึงการนำเสนอบทสำรวจปัญหาและแนวคิดในการแก้ไข ในลักษณะการนำเสนอแนวคิดและแนวทางในการแสวงหาปัญหาของการวิจัยและแนวทางในการออกแบบการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งการแสวงหาแนวคิดเชิงนโยบายในการสร้างสรรค์บทบาทของทหารในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพและขีดความสามารถที่ทหารมีอยู่ กองทัพเป็นหน่วยงานที่มีความสามารถในการเผชิญภัยคุกคามความมั่นคงในทุกรูปแบบ และสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีเอกภาพ เพราะมีบุคลากรและเครื่องมือที่มีลักษณะเฉพาะตามความถนัดและความชำนาญของแต่ละภารกิจ ในการบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติ กองทัพจะประสบความสำเร็จในบทบาทที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างสูง และได้รับการยอมรับจากสังคมโดยรวมในแง่ของความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพก็ตาม แต่จากข้อจำกัดทางกฎหมาย ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานทำให้กองทัพยังไม่สามารถใช้ศักยภาพที่แท้จริงอย่างเต็มที่ ทำให้บทบาทในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ภัยพิบัติอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้กองทัพสามารถใช้ทรัพยากรที่กระจายอยู่ในทุกเหล่าทัพให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดปัญหาและออกแบบการวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบต่อไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติเพื่อความประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติอันเป็นการนำข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติในอนาคตให้เพิ่มประสิทธิผลมากขึ้น สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย มีอธิบายดังนี้

ประสิทธิผลของการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ อันเป็นการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยาของประเทศในท้องถิ่นทุรกันดารและในพื้นที่ที่กำหนดเพื่อการป้องกันอธิปไตย และรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนปฏิบัติการภารกิจอื่นๆ ซึ่งเหตุภัยพิบัติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อชุมชน สังคม เกิดความสูญเสีย เป็นวงกว้างทั้งต่อบุคคล ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มากกว่าที่ชุมชนจะปรับตัวรับมือโดยใช้ทรัพยากรของตนเองได้ โดยมีประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ 4 ด้าน ได้แก่

1. การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรผู้ยากไร้ รวมทั้ง ผู้ประสบภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติต่างๆ ทั้งในระยะแรก ระยะฟื้นฟู และการพัฒนาสภาวะแวดล้อมในระยะยาวหลังภัยพิบัติผ่านพ้น

2. การเป็นผู้เชื่อมประสาน การติดต่อสื่อสารให้เกิดความคิด ความเข้าใจตรงกันในการร่วมมือปฏิบัติงานให้สอดคล้องทั้งเวลา และกิจกรรมที่จะต้องกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมานฉันท์และมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

3. การเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเป็นผู้ส่งเสริมเผยแพร่ กระบวนการที่ทำให้นากิจกรรมที่ทำเผยแพร่ให้ได้รับรู้และยอมรับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปดำเนินการ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ ต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์เป็นการปฏิบัติการเชิงรุก เน้นด้านเตรียมความพร้อมรับมือก่อนการเกิดภัยพิบัติเพื่อลดผลกระทบและความสูญเสีย ควบคู่ไปกับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยพิบัติ

1.2 ควรมีการวางแผนการใช้กำลังพลและยุทธโศปกรณ์ มีการเชื่อมโยงการทำงานให้เป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างทหารและพลเรือน มีการจัดการฝึกร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และมิตรประเทศอื่นๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานร่วมกัน

1.3 ด้านบุคลากร ควรมีการบูรณาการและบริหารจัดการกำลังพลให้เพียงพอ เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ มีการฝึกพัฒนาขีดความสามารถ ความรู้ ทักษะ และความแข็งแรงของร่างกายของบุคลากรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการบรรเทาสาธารณภัย

1.4 ด้านยุทธโศปกรณ์ ควรมีการซ่อมบำรุงเครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยเพิ่มเติมเพื่อใช้ปฏิบัติงาน

1.5 ด้านงบประมาณ กองทัพควรมีการจัดสรรงบประมาณไว้เผื่อกรณีฉุกเฉินเพื่อใช้ในการปฏิบัติการกิจในกรณีจำเป็น และควรแก้ไขกฎระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายให้มีขั้นตอนที่รวดเร็ว ยืดหยุ่นในการเบิกจ่ายเพื่อให้ทันเวลาในการช่วยเหลือ ในขณะที่รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติอย่างจำเพาะเจาะจง

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแบบด้านอื่นซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทักษะของผู้ปฏิบัติงาน หรือปัจจัยภายนอกอื่นๆ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติการทางทหารเพื่อบรรเทาภัยพิบัติของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ แล้วนำมาเปรียบเทียบผลสำเร็จของนโยบายว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ศิลปนันต์ ลำกุล. (2558). บทบาทของกองทัพไทยในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย : บทสำรวจปัญหาและแนวคิดในการแก้ไข. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 10. 35-39.
- สนธยาพลศรี. (2533). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สมบัติ อารังธยวงศ์. (2555). **นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2551). **วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). **ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนา และการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ**. คุชฌ์นิพนธ์ศึกษาศาสตร์คุชฌ์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชษฐ์ ตันยะเวช. (2559). **แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจ การบรรเทาสาธารณภัยของ กองทัพภาคที่ 3**. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุรเดช เคารพครู. (2558). การปฏิบัติการสื่อสารร่วมในภารกิจ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารสถาบันป้องกันประเทศ. 6(4). 57-65.
- หน่วยบัญชาการทหารพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทย. (2551). **หนังสือครบรอบ 46 ปี หน่วยบัญชาการทหารพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทย**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). **หลักและเทคนิคการวางแผน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุสรณ์ ปัญญะบุรณ์. (2559). **การศึกษาแนวทางการบูรณาการใช้ยุทธโศปกรณ์ของทหารช่างในภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด**. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.